

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zánik ručení v důsledku zaviněného jednání věřitele

Ručení je jedním ze způsobů zajištění závazku, kterým se osoba odlišná od dlužníka - ručitel zavazuje splnit dluh věřiteli, jestliže dlužník tento svůj dluh nesplní. Věřitel může po ručiteli požadovat splnění dluhu, nesplnil-li dlužník svůj dluh ani v přiměřené lhůtě, ač jej k tomu věřitel vyzval. Ručitel je v takovém případě povinen splnit věřiteli dluh místo dlužníka, a to až do výše do jaké dluh svým prohlášením zajistil. Povinnost ručitele uhradit dluh za dlužníka však není absolutní.

Právní řád zná několik případů, kdy je ručitel oprávněn odmítnout plnění za dlužníka a ručení tím zaniká. V tomto článku jsou blíže rozebrány případy, kdy k zániku ručení dojde právě v důsledku jednání věřitele.

Jednou ze základních zásad soukromého práva je zásada *vigilantibus iura scripta sunt* - bdělým náleží práva. Tato zásada je výrazem toho, že v soukromoprávních vztazích je právě na účastnících těchto vztahů, aby svá práva chránili a uplatňovali, přičemž v opačném případě může mít toto důsledky i na další trvání práv účastníků soukromoprávních vztahů. Ve vztahu k trvání ručení za splnění dluhu dlužníka tato zásada představuje povinnosti věřitele tak, aby zajištění dluhu jeho dlužníka nezaniklo. Věřitel by měl o svou pohledávku pečovat a činit potřebné právní kroky k tomu, aby zůstala jeho práva z ručení zachována. V opačném případě dochází k tomu, že ručitel je oprávněn odepřít věřiteli plnit místo dlužníka. Chování věřitele, kterým může dojít k zániku ručení, může spočívat jak v jednání, tak i opomenutí, přičemž právní řád vyžaduje zavinění věřitele. Předpokladem pro uplatnění námitky ručitele je zavinění věřitele dle ust. § 2022 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen „občanský zákoník“), který uvádí: *„Ručitel může plnění odepřít, pokud věřitel zavinil, že pohledávka nemůže být uspokojena dlužníkem.“* Toto ustanovení bylo do nové právní úpravy doslova převzato z předchozí právní úpravy v § 549 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník. Věřitel může způsobit zánik ručení jak ve formě úmyslu, tak i nedbalosti. Podstatné v tomto případě je, že věřitel nepostupoval při správě své pohledávky za dlužníkem s péčí řádného hospodáře. Takovým jednáním věřitele může být například to, že věřitel nevybíhal svou pohledávku po dlužníkovi, případně bezdůvodně odkládal její vymáhání, či vymáhání pohledávky zbytečně prodlužoval. Pochybení věřitele může spočívat například i v tom, že ač jej k tomu právní řád opravňuje, nepodnikne potřebné kroky k tomu, aby zabránil dlužníkovi v účelovém snižování majetku v takovém rozsahu, že je ohroženo uspokojení věřitelovy pohledávky. Pokud by věřitel po ručiteli v takových případech požadoval splnění ručitelského závazku, bylo by to v rozporu s dobrými mravy a také v rozporu se zásadou jednat v právním styku poctivě, která je zakotvena v § 6 odst. 1 občanského zákoníku a na místě by byla aplikace pravidla obsaženého v odstavci druhém tohoto ustanovení, tedy že nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu. V

některých případech může být naplněn i předpoklad předvídaný v ust. § 8 občanského zákoníku, dle něhož zjevné zneužití práva nemůže požívat právní ochrany. Tedy věřiteli, který požaduje po ručiteli splnění dluhu místo dlužníka i přes to, že si je vědom, že je to právě věřitel, kdo způsobil, že dlužník nesplnil svůj dluh, by neměla být poskytnuta právní ochrana, neboť by vymáháním splnění dluhu po ručiteli zjevně zneužíval svých práv.

Na druhé straně ale skutečnost, že věřitel jakýmkoli způsobem zavinil nemožnost uspokojení své pohledávky dlužníkem, neznamená, že ručení zaniká bez dalšího. K zániku ručení dojde pouze v případě, kdy ručitel odepře splnění dluhu místo dlužníka. Tedy druhým předpokladem zániku ručení dle ust. § 2022 občanského zákoníku je právě námitka vznesena ručitelem. I zde se tedy projevuje zásada *vigilantibus iura scripta sunt*, neboť je právě na ručiteli, aby právem aprobovaným způsobem jednal vůči věřiteli a odepřel splnění dluhu za dlužníka. Tomuto nasvědčuje i samotná formulace předmětného ustanovení, kde je uvedeno, že „*ručitel může plnění odepřít*“. Je tedy na ručiteli, aby také dbal a chránil svá práva. Formu námitky zákon neupravuje, nicméně lze doporučit písemnou formu, a to zejména pro prokázání vznesení této námitky vůči ručiteli v případech, kdy se věřitel obrátí na soud s žalobou na splnění dluhu ručitelem.

V případě, kdy námitka dle ust. § 2022 občanského zákoníku nebyla ručitelem vznesena před samotným podáním žaloby, resp. ručitel odmítl plnit dluh, aniž by nějakým způsobem specifikoval důvody, pro které odmítá plnit za dlužníka, je nutné tuto námitku vznést v rámci soudního řízení, neboť soudy nemají povinnost tyto skutečnosti zkoumat z moci úřední. Pokud námitka ze strany ručitele nebude vznesena, k zániku ručení nedojde a věřitel může i nadále požadovat po ručiteli plnění místo dlužníka, a to i přes to, že si je vědom, že situaci, kdy byl nucen se s výzvou ke splnění dluhu obrátit na ručitele, způsobil věřitel sám svým jednáním.

Ručení jako zajišťovací institut soukromého práva tedy není absolutním, nýbrž účastníci ručitelského závazku jsou povinni dbát svých práv a v každé situaci k tomuto přistupovat s potřebnou péčí. V opačném případě může dojít k tomu, že pokud věřitel zbytečně dlouho otál s vymáháním splnění závazku dlužníkem (byť i nevědomky), ručení zanikne v důsledku odepření plnění ručitelem a věřitel tak ztratí možnost uspokojení dluhu ručitelem. Z pohledu ručitele může nastat situace, že i když ručitel disponuje informacemi o tom, že věřitel zavinil nemožnost splnění závazku dlužníkem, ale nevznese námitku předpokládanou ust. § 2022 občanského zákoníku, bude nucen splnit závazek z titulu ručení věřiteli.

JUDr. David Řezníček, Ph.D., LL.M.

Mgr. Jana Židziková

[Řezníček & Co. s.r.o., advokátní kancelář](#)

U Černé věže 66/3

370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247

Fax: +420 383 839 361

e-mail: recepce@reznicek.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)